

Observatoriul este de două ori în săptămână, marcură și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'au 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'au 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate, se platescu pe serie s'au linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 55.

Sibiu, 8/20 Iuliu 1878.

Anulu I.

Oglinda concava din Boemi'a.

Causele ureloru și urgiiloru nationali dintre Cechi și Germani sunt cunoscute. Se vedemu acumu, ce midiułoce se recomanda spre delaturarea lor.

Midiuloculu celu mai simplu, de siguru inse și celu mai radicale ar fi stergerea diferentiei de nationalitati, s'eu cu alte cuvente, nimicirea uneia din cele doue nationalitati. Ac'asta se numesce în limb'a politice moderne: „Germanisare perfecta, s'eu cechisare perfecta (magiarisare perfecta, ori romanisare perfecta). Stă în voi'a fia-carui patriotu a'si alege una din aceste doue alternative, unulu a se renega în drept'a, era altulu în stang'a. Sunt multi omeni, carii recomanda acestu midiułocu cu zelul ferbinte că pre celu mai bunu din t'ote, si afla multime de preteste spre a'si recomanda sofismele lor. Acestia odata iti dicu, că unu poporu „de cultura mai înalta“ tocma că-ci e mai cultivatu, are dreptu se estermine nationalitatea celui-laltu. Alte-ori iti vorbescu de nu sciu ce „dreptu innascutu, internu, intrinsecu,“ s'eu cumu ii mai dicu, pe care l'aru avea ei dela natura, că se se intinda cătu se p'ote mai multu pe pamentu si se cot'esca mai departe pe alte nationalitati si pop'ora ce nu vorbescu aceeași linba si n'au același temperamentu, nici caracteru. Totu acei adversari, tirani din natur'a lor, iti mai spunu, că esista pop'ora si nationalitati de doue cathegorii, unele nobili si prenobili, altele mojice, subordonate, pr'oste din natura, de unde apoi ar urma, că cele nobili se estermine pe cele nenobili, deca nu le potu nobilita si înaltia la sine, de es. prin asia numit'a altuire s'eu inoculare, în casatorii legali, s'eu si afara în casatorii, adeca tocma precumu facu ei cu vitele lor, candu aducu berbeci, veri, tiapi, tauri, armasari etc. din alte t'eri si alte soiuri, că se 'si încruc'esca pe a le lor; asia se faca si cu pop'orale, se le ia fetele si nevestele, prin amagire s'eu si prin fortia, de es. turcesce, că se le fructifice ei, era nu barbati din natiunea de care se tienu femeile. În fine, de 10 ani înc'oce au adoptatu f'orte multi si adopta mereu teori'a renumitului anglu Darwin despre lupt'a pentru esistenza, că adeca totu ce este mai tare, se om'ore pe totu ce e mai nepotintiosu, se remana numai ce e mai f'orte, precumu la animale si plante, intocma asia

si la omeni. Ei au decisu că ac'asta teoria se o aplica si la nationalitati, că adeca cele mai mari si mai tari se estermine cu totulu pe cele mai mici si mai nepotintiose, f'ora nici-unu scrupolu, f'ora mila, f'ora crutiare; ba chiaru si cele mici se 'si incerce noroculu a sugruma si estermine pe cele de sam'a lor, numai se le pota. Ac'asta teoria se invetia astadi de pe cathedre pe la universitati, inca si pe la unele gimnasie; se propaga prin pressa cu mare zelul, se recomanda în conversatiuni si cercuri private si apoi unde numai potu, le si aplica, candu cu energia brutale, candu prin stratagama demna de ferele ce 'si pandescu predile lor din vreunu locu ascunsu. În t'ote acelea casuri, de morala nu mai e si nu mai p'ote fi vorba; morala în sensulu lor este o vorba în ventu, o chimera, unu midiułocu numai de a tiené în freu pe gl'ote, că-ci „Macht geht vor Recht,“ adeca: celu mai tare numai pentru-că e mai tare, este si în dreptu a sugruma pe celu mai nepotintiosu; au nu facu totu asia ferele patrupede rapace si paserile carnivore? De ce se nu invetie omenii cei mai tari dela tigrii si lei, dela vulturi si acere? „Trebuie se negamu din capulu loculu dreptulu de esistenza alu acelor pop'ora, pe care voimu se le estermine.“ Ac'asta este morala lor si nu alt'a. Darwinismulu este evangeli'a lor, pe care au juratu si jura în fiacare di.

Principele Lobkovitz nu a desperatu, că va veni dio'a, în care barbati inteligenti si morali de ambele nationalitati din Boemi'a voru ajunge la cunoscintia, că salutea (mantiurea) patriei si a natiunei lor nu stă în domni'a majoritatiei, nu în maiorisarea prin fortia a contrariului seu, si cu at'ata mai pucinu în negarea esistencei sale, la care are dreptu dummediescu, era nu dreptu de f'era, nici dreptu cumu ilu întielegu atheistii. Acelasi principe crede, că omenii (chiaru si nemtii si magiarii) voru cun'osce, că vieti'a publica a pop'oriloru si staturiloru nu se p'ote organisa dupa unele theorii mai multu de fantasia decâtu rationabili, ci numai asia precumu ceru impregiurarile si relatiunile speciali ale fiacarei t'eri. Cu centralisatiunea imaginata de inecatorii nationalitatiloru si ai autonomiiloru nu merge si nu va mai merge în veci. Viitoriulu este alu decentralisariloru dupa nationalitati. Restabiliti antonomi'a comunelor, a districtelor si municipielor, a provinciilor, largindu-le sfer'a

activitatiei pe at'ata pre cătu cere natur'a lucrurilor omenesci; lasati-le se se administre fia-care în limb'a lor nationale, si veti vedea voi insi-ve, cumu se voru calma si inpaciu' spiritele.

Austri'a este monarchia, statu compusu din staturi, în care locuescu pop'ora multe si f'orte diferite, ce vorbescu limbi si dialecte totu asia de multe. Problem'a ce are se deslege ac'asta monarchia, nu este a omori nationalitatile si limbile, ci tocma din contra. Austri'a este incongiurata de staturi, intru care se pune f'orte mare temeiu pe unitatea nationale a poporului. Monarchi'a n'ost'ra are se arate acelor staturi, că pop'orale sale de diverse nationalitati potu se aiba între fruntariile sale vieti'a nationale asigurata si paciuita. Tre-c'endu t'ote tierile monarchiei că prin o revista, se p'ote spera, că tocma Boemi'a este acea t'iera, în care se va face cătu mai curendu unu inceputu cu inpacuirea sincera si durabile a nationalitatiloru, că ac'asta t'ier'a se fia de modelu si calausa pentru celelalte.

Transilvania.

Sibiu 7/19 Iuliu. (Politica a resistentiei passive si politica a activitatiei parlamentarie). Pre candu voru ajunge aceste linii la cunoscintia lectoriloru n'ost'rii, conferenti'a electorala a natiunei romanesci din marele principatu alu Transilvaniei conchianata la Sibiu, va fi decisu acumu a patr'a ora în diece ani, asupra tienutei ce va dor' dens'a că se observe alegatorii de nationalitate roman'esca în collegiele electorali, va respunde adeca de nou la întrebarea, deca fruntea barbatiloru romani carii se pricepu în ale politice, afla de folositoria s'eu de ruinatoria participarea n'ost'ra la alegerile dietali care se apropie, deca recomanda s'au nu, mergerea la urna. Înre aceste spiritele au inceputu a se agita si la romani în t'ota t'ier'a, în cătu deca nu ar fi lucrulu celu mai importantu alu campului, s'ar fi vediu'tu una conferentia mai numer'osa decâtu t'ote trei câte au precesu dela 1869 înc'oce. Multi ne imputa si noue prin scri-sori si în pers'ona, că de ce nu amu preparatu mai bine pe lectori, de ce nu amu pornitu mai de multu o discussiune pe facia, în sensulu uneia s'eu alteia din cele doue partide, motivandu-ne parerea cu temeiu clare si respicate. Se pare că acei domni

Foisi'ora „Observatoriului“.

Ros'a din Caucasu.

Poema dramatica de Rudolf Gottschall tradusa în prosa.

(3 Continuare.)

Scen'a a siesea.

Cericof. Godunof si cei de mai înainte.

Cericof (vorbindu în afara). Se nu lasati pe nimeni se esa din tabera, pâna ce calaretiulu nu va fi descoperitu — dati ordinile cele mai severe — (Cătra Godunof.)

Sarem'a. Vai noue, Aslane — esti pierdutu — ascunde-te curendu!

Aslan. Ce 'mi aru ajuta?

Cericof (cătra Godunof.) Înaintea anteposturiloru n'ost're unu calu cerchesu nichiediandu cu vioitiune — Ce vediu? Cine este omulu acesta, Sarem'a — Ce cauti aicea?

Aslan. Amu venitu se reclamu, colonelulu meu.

Cericof. Ei bine? si dela care escadronu?

Aslan. Dela escadronulu alu treilea alu Cazaciloru de linia.

Cericof. Baiate! aicea nu este bivoacu! Rea disciplina! Burc'a aruncata pe spate, vorbesci tu siefului teu? — De graba! Arunca burc'a josu — (Vediendu că Aslan esit'edia, striga în afara.) He, patrola, patrola!

Godunof. Unu strengariu nerusnatu! (Unu suboficiaru intra cu siese ficciori.)

Cericof. Luati burc'a de pe spate si duceti'lu în arestu — (Suboficiariulu voiesce se 'i ia burc'a, Aslan se oppune. Aslan în costumul de cerchesu cu cuirasa de argintu, pumnalu si spada.)

Cericof. Ha! ce vediu?

Sarem'a (incetu.) Este pierdutu, deca nu 'lu voiu putea scapa!

Aslan. Luati manile de pe mine! (Trag'endu spad'a.)

Cericof. Gata, pusi la ochiu! (Russii 'si îndrepta puscile spre Aslan.)

Sarem'a, (aruncandu-se la midiułocu.) Stati, stati! Oprese-te, oh, iubitu meu! Aslane! da'mi spad'a ta! Ce'ti folosesc lupt'a? Tu trebuie se pierdi — da'mi-o, oh, da'mi-o! Incede-te mie — inca nu este pierdutu! (Ia spad'a lui Aslan si o da lui Cericof.)

Cericof. Ce însemn'edia t'ote acestea? (La unu semnu alu lui Cericof russii iau arm'a la picioru.)

Sarem'a. Gratia, pentru acestu barbatu, — elu este fratele meu si a venitu se me v'edia!

Cericof. Numele teu?

Aslan. Aslan!

Cericof. Bine, acumu întielegu! Acumavemu pe calaretiulu langa calu! Al'erga, Godunof, sentinelele se 'si îndoi'esca atent'inea; — amu prinsu unu spionu. Spune profosului se stea gata! Si unu plutonu de venatori se fia gata, de ore-ce inca în s'era ac'asta va fi inpuscatu colu pe valu spre ostu.

Sarem'a. Oh! Allah! Allah! Gratia!

Godunof. Se traiesci, dle colonelu! (Godunof ese.)

Sarem'a. Domnulu si stapanulu meu, lasa-me se ingenunchiu la picioarele tale, cu faci'a plecata în pulbere! Oh, deca budiele tale 'mi au stralucitu vreedata fericirea si deca man'a ta a strinsu vreedata cu caldura pe a mea: atunci te conjuru pe suvenirea acelor ore frum'ose, lasa că sufletulu teu se fia blandu si gratiosu!

Cericof. Te rogi tu pentru concubinulu teu? Atunci radica-te! pentru-ca rogarea ta este în vanu. Eu nu inpartu fericirea mea cu nici-unu selbaticu alu codrilor!

Sarem'a. Pe totu ce'ti este tie santu — pe D-dieu lu la care ve rogati voi, pe Tiarulu celu mare, printre ale carui degete viati'a omeniloru aluneca asemenea margeleloru unoru metanii, pe amorulu teu chiaru pentru sclav'a ta: 'ti juru, că nu mai iubescu pe acestu barbatu!

Cericof. Cuvintele tale sunt cu multu mai infocate, decâtu se 'ti pociu da crediementu! Ac'asta inse nu inp'orta! — Aici domnesce dreptulu resbelului, si datori'a mea 'mi ordona, că elu se m'ora! Acestu poporu trebuie inmuatu cu severitate si trebuie a 'i calca fara crutiare pe grumadi, pâna candu inblanditu elu se va supune vointiei imperatului nostru.

Aslan. Ac'asta nu va fi nici-odata! Man'a imperatului vostru nu ajunge pâna la ghiatiarii nostri.

Sarem'a (redicandu-se cu iuti'ela.) Nu 'i dai pardonu? Tu nu mai iubitu nici-odata! Oh, amagire si insielatiune! Oh, nu, asia nu se p'ote termina d'onne alu meu! Esprima, te rogu, cuventulu acela, dela care depinde viati'a mea si care va fi garanti'a amorulu teu.

Cericof. Eu nu sunt crudu si me d'ore se 'ti rapescu amicu si se 'ti ranescu anim'a. Pentru aceea că proba cătu sunt de blandu dispusu, mai este inca unu midiułocu de a'lu scapa!

Sarem'a. Care? — spune — vorbesce!

Cericof. Nu viu în colisiune cu juramentulu si cu chiamarea mea de soldatu! S'or'tea lui o punu în man'a lui! Vino, Aslane, jura fidelitate Tiarului nostru si atunci iti dau pardonu.

Aslan. Nici-odata! Ac'asta aru fi o infamia înaintea mormentului deschisu.

Sarem'a. Tu nu poti face ac'asta! Nu, nu, ac'asta nu o poti face!

Cericof. Cerbicia obstinata! Remane deci, că elu — se m'ora.

Sarem'a. Oh, Aslane! Aslane!

Cericof. Elu va muri! Elu este unu conducatoru alu poporului seu. M'or'tea lui va duce spaima pâna în catunele cele mai departate.

Aslan. Te insieli! ea va insufla o noua viatia si noua invapaiare acestai resbelu! Pentru aceea eu moriu bucuosu; moru pentru poporulu meu! Orgoli'os'a putere a Tiarului se va sfarima de zidurile fortaretiei n'ost're de st'anci! Dioscurii poporului nostru veghi'edia si cuventulu lor resuna asemenea unui ascut'siu de spada. Pâna candu nu veti face, că uorii tempestatiei

nu cunosc intru nimicu trecutul politicu alu redactorului acestui diariu, séu celu pucinu că dđloru n'au cititu nici-o litera din cate a scrisu, documentatu si publicatu elu de 6 luni încóce despre afacerile si relatiunile Transilvaniei, cá si despre conferintiunile la care este supusa nationalitatea romanésca. Se intielege usioru, că sub conditiuni de acestea nici-odata nu vomu sci care ce voimu.

„Dara pentru-ce n'au spusu pucinele nóstre diarie politice mai de timpuriu, in termini respicati, care ce doresce, participare la alegeri, séu éراسi abtinerere si retragere dela urna?“ Nu suntemu competenti intru nimicu a respunde aci pentru alti colegi ai nostri; vomu respunde inse numai pentru noi, acuma, in acestea momente decisive, candu nu mai póte fi nici-o vorba de seductiune, de influentiare prin pressa asupra membrilor conferintiei si prin trensi asupra masseloru popularulu. Nu amu disu până acuma nimenui, nici se mérga la urna, nici se siédia acasa, pentru-cá ne-amu feritu inadinsu a influentia cătusi de pucinu asupra vre-unui alegatoriu. Potea se scia oricare locuitoriu alu Transilvaniei, cá noi, de si cunóscemu greutatile torturátorie a le resistentiei passive, amu fostu totusi, suntemu si astadi din convictiune intima pentru acésta politica a resistentiei passive, vomu fi si in viitoriu pre cătu vomu mai avea viétia, séu pre cătu timpu Transilvania si in trens'a natiunea romanésca este gubernata dupa nesce maxime de statu, pe care lumea civilisata le a condamnatu de multu, si a caroru executare fortiaata trebuie se aiba consecentiele cele mai funeste pentru noi. A capitula sub impregiurarile si pressiunile actuali, ar fi dupa noi, umilire infamanta.

Pronuntiaramu unu cuventu greu la loculu acesta; noi inse asecuramu pe lectorii nostri, cá inainte de a ne decide la acésta, mai antaiu amu trecutu cu ochii preste tóte actele publice si preste legile concernente, transilvane si unguene, căte au esitu in a. 1848 si apoi dela 20 Octobre 1860 până in a. c. 1878; dupa aceea ne intrebaramu din nou consciintia, mintea si chiaru ánim'a. Nu ne-amu indestulatu nici cu atáta, ci amu mersu inadinsu acolo, unde sciamu cá se afla barbati romani, de positiune sociale eminente, de caracteru firmu si onorabile, dara amici ferbinti ai politiceii de activitate parlamentaria; amu concertatu cu dumnealoru óre intregi, seriosu, dara fóra nici-o passiuone; amu cumpanitu argumente cu argumente, reulu cu reu, calamitate cu calamitate, bine cu bine. Ne despartiramu intre calduróse stringeri de mana, dara a ne convinge unii pe altii ne-a fostu preste putintia; celu pucinu noi, in locu de a ne abate din vechi'a nostra carare, mai virtosu ne confirmaramu in opiniunea, cá intre actualile impregiurari si sub acésta pressiuone brutale, nu ne remane alta cale de scapare, decâtu numai resistenti'a passiva.

Dara resistenti'a passiva nu se póte esecuta? Nu? Acésta intrebare o vomu analiza cu alta ocaziune.

se se asiedie cu blandetie la piciórele imperatului vostru; până candu voi nu veti ordona lavelorulu a se opri in cursulu lorulu fulguratoriu: până atunci nu veti subjuga unu poporu eroicu, care traiesce in codrii cu vulturii si se arunca in siesuri cu lavinele!

Cericof. Lesinatiloru! Puterea imperatului nostru este mare! Jumetate lumea se afla la piciórele lui; stindardulu russescu domina fálfaindu in tóte zonele; ordinulu seu se pléca Franchistanulu si zidurile Chinei tremura; elu face unu semnu — si cugetarea se opresce la apusu; mai face unu semnu si Orientulu ingenuchie inaintea lui. Braciulu seu sustiene pe siovaind'a Europa, in care rebeliunea se intinde cá plantele veninóse pe tiermurile Donului. Pána acuma numai amu glumitu; de aci inainte veti cunóscé puterea imperatului! Popórale lui voru inunda in infinitu campiile vóstre, si tribunalulu seu de resbunare va lumina cu flacari colinele muntiloru vostru, pitiorulu seu ilu va pune pe cerbicile vóstre, până candu Caucasulu se va pface intr'o grópa mare, si până candu Cubanulu va rostogoli in undele sale inrosite de sange ultimele cadavre ale rebeliloru!

Aslan. Voi ne puteti assasina, dara nu ne veti invinge!

Sarem'a (care până acuma a statu in lupta cu ánim'a sa agitata.) Pentru ultim'a óra, principe russescu — asculta rogatiunea mea! Pardonéda pe amiculu meu!

Cericof. Nu pociu si nu voiescu! Femeia! 'ti-ai pierdutu mintile! Taci, nu me irrita! favórea mea te face indrasnétia, si uiti cá tu esti sclav'a pe care amorulu meu o au radicaatu din pulbere.

Sarem'a. Acesta este amorulu teu? Eu 'ti amu sacrificatu totu, totu ce amu avutu mai scumpu pe lume si n'amu cerutu nemicu in schimb. Acuma pentru prim'a óra me apropiu cu o rogare si ánim'a ta nu are nici unu respunsu, limb'a ta n'are decâtu numai insulte amare pentru mine! Principe russescu! tu deschidi intre noi unu abisu, in care amorulu nostru se precipitéda fára mantuire!

Sibiiu, 20/8 Iuliu. (Program'a conferintiei electorale romane) care se tiene astadi aici.

1. Presiedintele clubulu membriloru romani ai representantiei municipiului Sibiiu, cá convocatoriu alu conferintiei electorale, deschide conferinti'a aratandu scopulu convocarei.

2. Alegatorii intruniti se constitue in: Conferinti'a partidei nationale romane alegéndusi ad hoc unu presiedinte, unu vicepresiedinte si doi notari.

3. Desbaterile sa conducu de cătra presidiu conformu usului parlamentariu.

4. Presidiulu pune mai antaiu in discussiune cestiunea: Care sa fia tienut'a alegatoriloru romani facia de alegerile deputatiloru la diet'a Ungariei pentru periodulu prossimu?

5. Conferinti'a esmite din sinulu seu o comisiune de noue membri cu insarcinarea, cá dens'a sa presente in siedinti'a prossima opiniunea sa motivata asupra tienutei, ce va afla cu cale a recomandá alegatoriloru romani.

6. Operatulu comisiunei se dá de cătra presidiu in deliberarea conferintiei.

7. Conferinti'a ve ingrigi inainte de a se desface, ca se se aléga unu comitetu electorale executivu in Sibiiu, cu misiunea de a indeplini conclusele conferintiei si de a se pune spre acestu scopu in comunicatiune cu colegiele electorali din tíera, si totu odata a se ingrigi cá se ajunga la cunoscintia publica temeiturile, care le a avutu conferinti'a la aducerca concluseru sale.

8. Procesulu verbalu se verifica numai decâtu in conferentia.

Sibiiu 7/19 Iuliu 1878.

Nicolau Popea m. p.,
presiedinte.

V. Petri m. p.,
secretariu.

Informatiuni din sfer'a economiei nationale romanesci.

Prea stimate Domnule! Credu a face unu micu serviciu cetitoriloru „Observatoriulu“ trimitiendu-ve spre publicare articolulu alaturatu in traductiune fidela din fóia lunara „Blätter für Handel und Gewerbe in Siebenbürgen“ Nr. 10.

Acésta fóia aduce din candu in candu interesante date privitóre la starea economica a patriei nóstre in raportu cu tierile vecine.

Cetindu instructivulu articulu din „Observatoriulu“ despre caus'a Transilvaniei inaintea congresulu, tocma imi veni la mana fóia susu amintita, unde se afla date oficiale, care dau de golu nefundatele ilusiuni ce'si facu dd. dela „Kelet“ despre aservirea Romaniei prin comerciulu unguerescu. — Din datele ce urméza se vede chiaru contrariulu la tóte cate pretinde „Kelet“. — Din acestea date se vede, ca Romani'a póta unu comerciulu activu si fórté intinsu cu tóta lumea civilisata. — Austro-Ungari'a este tributaria micei Romanie, — comparandu esportulu cu importulu, cu enorm'a summa de aprópe 30 milióne pre anu.

Pecatu ca Ungari'a nu are teritoriulu vamale separat de Austri'a, căci in acelu casu bilantiulu aru descoperi adevéru in tóta golatatea lui, si inganfarea dóra aru mai slabi nitielu.

Fagarasiu 12 Iuliu 1878.

Stimatoriu

I. R.

Aslan. Sarem'a, nu imploru gratia. Fia-care cuventu alu rogatiunei tale 'mi sfasia ánim'a cá unu punnariu! Ceea ce este se se intemple, implinésca-se! Allah este mare si in paradisu te voiu revedea zimbítóre. Ori-ce fericire pe care 'mi-o refusa lumea, me invita acolo in crânguri umbróse. Adio, Sarem'a — candu o stea obosita va apune in vestu, atunci cugeta la mine, si scaldati sufletulu in radele ei!

Sarem'a (aruncandu-se in bratia lui Aslan.) Oh, Aslane — tu mai iubit!

Cericof. Se póte — inaintea ochiloru mei.

Aslan. Hourie fericita, asia de tempuriu 'mi dai dulcele fructu alu edenului! Trageti, trageti acuma glóntiele vóstre, Russi. Sórele nu móre sér'a mai frumosu acoperitu de nori inflacarati.

Sarem'a. Nu, eu te voiu scapa, 'ti-amu promis! Ai credintia in mine. (Cătra Cericof.) Barbatu aspru si crud!

Cericof. Amanta necredintiósa.

Sarem'a. Voi nopti din Tifis, ascultati 'lu cumu pecatuesce! (Isi trage gatépa de diamante si velulu de pe capu.) Josu cu voi, aceste diamante 'mi ardu cá flacarile pe capu; velulu ilu aruncu sfasiatu la piciórele tale, — si acestu sru de margele pe care 'mi le-au datu man'a ta! Au disparutu acelu farmecu incantatoriu ce te incungiura, acuma stai inaintea mea cá imaniculu popularulu meu! Sarutarile tale ardu pe budiele mele; in ánim'a mea s'au stinsu acea vapaia sacrilega. Oh, reda-'ni éراسi aceea ce 'mi-ai rapitu: onórea, amorulu si patri'a

Cericof. O femeia frumoasa se face si mai frumoasa, candu este suparata — crutia'ti te rogu pentru inrosirea'ti de mireasa, acele flacari ce 'ti schinteie din ochi!

Sarem'a. Blastemata se fia acea betia; imi pare cá mirosu de miasme sepulcrale recugetandu la acele momente, candu 'mi simtiamu fiinti'a inbetata de aromatic'a ambra; blastematu fia riulu care m'au amagitu se me scaldu in sinulu cristalinu, până ce me inghití perfidulu vârteju! Blastemate se fia sarutarile mele,

Comunicatiunea Romaniei cu statele straine

de Peter Josef Frank.

Romani'a stá in mare comunicatiune comerciale cu intreg'a Europa. Acésta tíera vecina cu noi are se'si multiamésca prosperitatea sa ce cresce din anu in anu, neobositei sale activitati comerciali, ce are de base productele economiei sale rurale, care o pune in acea stare infloritoria. Comerciulu seu e activu, dupa cum se vede din urmatoriulu respectu.

Dupa date statistice oficiali au fostu in anii

	1871:	1872:	1873:
esportulu:	177.682,782	166.557,104	157.570,732
importulu:	82.927,228	109.327,780	79.703,565
Deci pris. de esp.:	94.755,454	57.229,324	79.703,565

de franci.

Asia dara in acei 3 ani comerciulu internationalu alu Romaniei a fostu activu cu respectabilea suma de 231.688,443 de franci, s'au in calculu mediu anuale cu 77.229,481 de franci.

In periodulu de 21 de ani dela 1850 până inchisive 1870:

intregu esportulu a fostu 2.084,747,745 de franci.
intregu importulu a fostu 1.211,588,897 de franci.
Deci prisosu de esportu . . . 873.158,848 de franci.
sau in calculu mediu anuale . . . 41.578,993 de franci

Prin urmare comparandu acésta cifra midiulocia anuale cu cele aratate mai in susu din anii 1871 până 1873 se arata unu crescamentu alu comerciulu activu din acesti ani facia cu cei d'antaiu, pre anu cu 35.650,488 de franci.

Din aceste cifre se cunóscé fórté bine, cum s'au radicaatu comerciulu Romaniei, si constata anume, cu cătu Europ'a deveni si mai multu tributaria cătra acésta tíera mica.

Spre a poté compará prosperitatea economica a tierii in totalitatea sa, trebuie se luamu in mái de aprópe consideratiune productiunea si consumulu seu mai intinsu. Pre candu in anulu 1850 intregulu esportu alu Romaniei representá valórea de 47.151,889 de franci, in cei trei ani 1871 până 1873 acést'a s'au ridicatu in terminu de midiuloru pe anu cu 167.270,206 de franci; asiá dara de trei ori si diumetate mai multu. Apoi pre candu importulu, sau consumptiunea, mai alesu de articlii industriari in anulu 1850 dedea cifr'a de 28.262,614 de franci, in cei din urma trei ani au crescutu importulu la sum'a midiulocia anuale de 90.040,725 franci, prin urmare mai in aceea'si proportiune, cá si esportulu.

Din aceste date potemu deci resumá, cá dela anulu 1850 până la 1873 irtrég'a avere nationale a Romaniei s'a inmultitu cu trei parti si diumetate, si acestu crescamentu dela 1873 încóce de securu este progressivu, căci intr'acestea Romani'a si-a completatu calile ferate si retielele stradelorulu laterali, creandu mai multe si mai bune medie de comunicatiune.

In adevéru, bunulu nationale trebuie se se fia urcatu inca la unu gradu si mai inaltu; căci dupa unu calculu exactu importulu in proportiune au crescutu mai pucinu ca esportulu, pre candu se

blastemata se fia voluptatea care me incingea cu bracia molatice. Oh, pentru ce budiele nu 'mi se vestejira indata dupa ce l'amu sarutatu; pentru ce bracia nu 'mi se uscara indata dupa ce l'au inbraciosiam! Pentru-ce fulgerulu ceriului n'a strinsu la ánim'a sa acea mana petata cu sangele fratiloru ei. Dara juru pe spiritele de focu ale patriei mele, cá voiu scutura de pe mine infami'a si rusnea, si precumu Mollak-ulu striga in campulu sántu si precumu echoulu striga cu mii de voci din stanci, asia strigu si eu: Blastematu fia moscovitululu, afurisitu se fia tu si eu!

Aslan. Fii binecuvéntata, Sarem'a!

Cericof. Escortati pe prisionieru, până de séra i dau terminu se se pregatésca de mórté! (Cătra Sarem'a.) Te lasu liniscita cu man'a ta! Amorulu se invetie dela vapai'a urei, si candu me voiu întórcé cá in trecutu, vei bate éراسi cu maniera incantátore cymbalulu. (Aslan este escortatu de soldati; Cericof le urmédia.)

(Va urma).

Diverse.

— Unu omu care avea datorii multe, se aflá in dóga de mórté. „Ah, déca asiú mai putea trai celu pucinu atátu, până se 'mi pociu plati datorii.“ — „Ei bine, nu cumuva ai vrea se traiesci in eternu?“ 'i replicá mediculu seu.

— Unu poetu tineru citea odata lui Voltaire versurile sale, pentru-cá se 'i afle opiniunea. In decursulu lecturei genialulu poetu 'si descoperea adesea capulu, cá si candu aru fi salutat pe cineva. In fine intrebatu fiindu de cătra june, 'i respunde: — „Este obiceiulu meu se salutu totu-deauna pe cunoscutii vechi.“ (Versurile era de furatu, plagiate.)

— Unu curtesanu dice imperatulu Augustu: „Se vorbesce cá Maiestatea Vóstra voiesce a 'mi face unu presentu.“ „Ferescete de a crede acésta!“ 'i respunde imperatulu.

resupune cu certitudine, că cerculatiunea monetară înmultită înaintea a trebuit să se aibă de rezultat un consum mai mare de produse industriale, și de-a totuși importul în proporție fostu mai micu, acestă asemene documentădă, și industria internă se dezvoltă în aceeași măsură, și cătu necesitățile locuitorilor au fostu în stare să se acoperă în progresiune urcată.

Unu progresu asiă de marcante alu țierei ecine cu noi se pôte constată prin datele statistice despre miscamentulu comercialu internu. Aceste date adeverescu, că dela anul 1850 comerțulu României, afora de anul 1862, purure a fostu în progresu, și prin urmare cu usurintă și-au potutu cumula avuții.

Anul 1862 a fostu anu de seceta universale. Esportulu din acelu anu au adusu numai 11 milioane de franci, pre candu în anul urmatoriu — grătia unei recolte abundante — de odată s'a ridicatu la 20½ milioane de franci.

De interesu este a aduce la cunoscintă publică și proporțiunea grupărei comerțului României față cu diversele state. Senatorele Demetriu Sturdia, conforma datelor oficiali arată această prin următoarele cifre în franci:

Esportulu din Români'a în anul			
	1871:	1872:	1873:
1. Angli'a	27395260	14132375	16349411
2. Austr.-Ung.	48635217	81688383	68768568
3. Franci'a	31951541	12696603	14056883
4. Germani'a	1588598	3162036	444566
5. Itali'a	2155478	2053707	3347146
6. Rusi'a	3415634	2092149	3870537
7. Turci'a	39586636	27268429	35782190
8. Alte state	21954118	21463422	14891431
Totale	177682782	166557105	157570732

Importulu în Români'a din anul			
	1871:	1872:	1873:
1. Angli'a	14390826	21379422	22409611
2. Austr.-Ung.	37028629	38773290	39348143
3. Franci'a	9819459	15632645	14534527
4. Germani'a	5569767	7376581	6433739
5. Itali'a	1182784	478658	351263
6. Prusi'a *)	3267273	3830580	2918499
7. Turci'a	10476460	17727085	8570997
8. Alte state	1192036	4129519	3300388
Totale	82927228	109327780	77867167

Relative la esportulu din Români'a, diversele state se grupădă în următoari'a ordine: Mai întâi Austro-Ungari'a, apoi Turci'a, Franci'a, Angli'a, Rusi'a, Germani'a și Itali'a.

Cu respectu la importu în Români'a ordinea e urmatoria, și adevădă: întâi Austro-Ungari'a, apoi vine Angli'a, Turci'a, Franci'a, Germani'a, Prusi'a, și în fine Itali'a.

Nu voiescu a osteni pre lectoru asta-data cu mai multe tabele numerice, ci me voiu margini a-i reflecta la doue impregiurari. — Austro-Ungari'a ține până acum primul loc atătu în respectulu importului, cătu și alu esportărei față cu miscamentulu comercialu alu României, dară e batătoriu la ochi, că într'unu statu, ale carui minimum 3 patrarie din teritoriu suntu agricole, s'au importatu grane în prețiu de câte 25, până la 50 de milioane de franci în fie-care anu, lucru ce constată în totu modulu una abnormitate în referințele nostre economice, ăra această impregiurare atinge în specialu țierele coronei unguresci.

Cu respectu la importulu de marfuri în Români'a, după Austro-Ungari'a alu doilea loc ilu coprinde Angli'a, care este concurențele nostru celu mai periculosu; căci pre candu în numiții ani esportulu Austro-Ungariei s'a ridicatu de la 37 numai la 39 milioane de franci, importulu României din Angli'a s'a urcatu dela 14 la 22½ de milioane, și nu trebuie se scapamu din vedere, că Angli'a numai de pe timpulu resbelului orientale**) coprinse rangulu alu doilea între statele importătoare față cu Români'a, din care impregiurare se pôte trage consecență, în ce proporțiuni se va potea dezvoltă importulu Angliei în viitoriu.

Facea cu uriasulu progresu alu prosperității României, ce se vede din cifrele de susu, cauta se facemu, de si cu durere, una comparațiune cu Transilvani'a. Acolo avuția progresivă aci saraci'a crescându pe fie-care anu. De si concedu, că pușetiunea geografică a României, teritoriulu seu și relațiunile climatece suntu mai bune de cătu a le Transilvaniei, totuși acestea condițiuni considerate în sine, sunt și în Transilvani'a favorabili asiă, cătu din diferență loră s'aru poté deduce celu

multu, că aici prosperitatea nu pôte cresce asiă de iute că în Români'a. Causă frăscă a seracirei noastre față cu prosperitatea progresivă a țierei vecine o afu eu în administratiunea cu totulu opusă a ambelor țieri.

Pentru Transilvani'a nici-unu regimu încă n'au efectuitu ceva decisiv, ci purure o a tractatu numai că obiectu de contribuțiune; ăra de au facutu ceva, apoi această s'au intemplat pe dosu, după cum se vede spre esemplu, din frumós'a satorire a liniei de cale ferate orientale. În Români'a din contra, guvernele de la anul 1848. ori de ce colóre politică au fostu, purure s'au adoperatu a sprigini comerțulu, industria și agricultur'a. Acolo basea aspirațiunilor politice se cauta într'o economie națională înfloritoră, pre candu aici se facea politică, și încă înaltă politică — pre spesele economiei naționale; se ucide gain'a, că mai curendu se și se pôte luă ouale.

Ungari'a.

(Agitațiuni electorale.) Din comitatulu Temisorei avemu una corespondență plină de expectorațiuni doreróse asupra portărei alegătorilor români față cu agitațiunile actuali. În Nr. urmatoriu îi vomu face locu.

— Din Ungari'a de susu, adevădă din țiențurile locuite de slavaci, diariulu „Narodni Noviny“ (Diariu național) și „Presse“ din Viena Nr. 191 aduce scirea marcantă, că între slavaci s'au pornitu agitațiuni în sensulu politice de resistență pasivă asiă, că alegătorii de naționalitate slovacă se nu candidedă la nici-unu cercu electoral și se nu aléga nicăiri; ăra causă a acestei procedură este după ei, că nici naționalităților din Ungari'a nu le-a mai remasu alta cale de ași manifesta neindestularea și dorerea loră de starea deplorabilă la care fusera aduse, decâtu numai pasivitatea, mai alesu dupăci nici chiaru în dieta nu și mai potu apăra întru nimicu interesele loră. Departe amu ajunsu, deca acelea popóra se condamnă pe sinesi la pasivitate tocma și în Ungari'a, pe terenulu loră legal.

Actulu sên tractatulu europénu

esitu dela Congresulu din Berolinu era se se publice numai după ratificare, adevădă la vreo 3 septemani computate dela închiderea congrésului. Asia voise Bismark; dară voi'a lui de feru fu desconsiderată, căci după trei zile actulu întregu apucă pe manile lacome ale pressei europene, și astăzi elu se vede publicatu în limbile principale din cuventu în cuventu. Așteptamu traducțiunea în românece după testulu originalu francecescu, că se comunicamu și noi lectorilor nostri actulu întregu. Până atunci premitemu numai, că atătu articlii tractatului carii se ocupa de statulu României, cătu și cei concernenți la monarhi'a austro-ungurescă, merita întreg'a noastră atențiune și ceru unu adevăratu studiu seriosu, nu de câteva ore, ci de septemani și luni. Mai multi artidii sunt chiaru de natură, că se produca cea mai importantă revoluțiune socială și politică, economică, industrială și comercială în tóte țierele situate în această parte a Europei și cu atătu mai multu în țierele locuite de natiunea noastră. De aceea mai recomandamu cu totu odinsulu la toti românii, că se nu și pregete a studie cu tóta atențiunea desu numitul tractatu și mai de aproape articlii susu atinsi; ăra anume generațiunile june se țienă minte, că viitorulu loră depende fórtu multu dela realizarea decretelor Europei. Tractatulu dela Berolinu este departe de a fi perfectu și indestulatoriu, cu tóte acestea elu coprinde mai multe decisiuni radicale în sensulu strictu alu cuventului. Acelu tractatu pe langă ce a nimicitu chart'a Turciei europene și a declarat natiunii întregi de maiorene, a petrunsu chiaru și în lumea loră religiósă și spirituale, precumu nu se mai întemplase dela 1791 încóce.

Români'a.

Congresulu din Berolinu.

Actele și discursurile plenipotențiarilor A. S. Principelui Carolu I alu României.

(Urmare și fine.)

Cuvintele rostite de d. Bratianu, presedinte alu consiliului de ministri în Români'a.

Domnilor plenipotențiarilor.

Espunerea ce v'a facutu colegulu meu în numele seu și în alu meu, despre drepturile și interesele României nu are nevoie de desvoltări mai lungi.

Înalt'ă Adunare ce are misiunea de a regula situațiunea orientului posedă pe deplinu tóte notiunile trebuitoru pentru îndeplinirea lucrărei sale.

Suntemu incredințiatu că simțimintele de dreptate și de bună-voință care ne deschise intrarea până d'înaintea Dilor vóstre voru determina asemenea și primirea decisiunilor atingetóre de Români'a.

Totu ce imi permitu este de a adauge ca despuiera noastră de o porțiune din patrimoniulu nostru nu aru fi numai o durere adencă pentru natiunea română, ci ea aru darăma în sensulu ei ori-ce încredere în țaria tratatelor și în sant'a paza atătu a principiilor de dreptate absolută cătu și a drepturilor scrise.

Turburarea ce aru încerca din această credințele ei în viitoru aru paraliza pacinica ei dezvoltare și aventulu ei spre propășire.

De aceea imi și iéu, sfarsindu, respectuósă libertate de a supune aceste cugetari la înalt'ă apretiare a Marelui Consiliu Europénu și a ilustrilor reprezentanți ai Maiestății Sêle Imperatului tuturor Rusiilor, ale carui spiritulu înaltu și ănimă marinimósă amu avutu asiă desu ocasiunea de a le apretia în timpulu petrecerei Sêle în mijloculu nostru.

(În urma presedintelu Congresului a respunsu plenipotențiarilor României ca discursurile loră voru fi imprimate și distribuite membrilor Congresului ca se fie luate în considerațiune. Ministrulu afacerilor străine alu României a cerutu voia a depune pe masa Congresului patenta imperială, purtandu semnatura M. S. Imperatorului tuturor Rusiilor, autorizandu pe A. S. Printulu Gorciakoff a ratifica convențiunea din 4 (16) Aprilu 1877, precumu și declarațiunea purtandu semnatura A. S. Printulu Gorciakoff, cancelarul Imperatului Rusiei, care, în numele M. S. Imperatului Alesandru alu II-lea, ratifică această convențiune și promitea ca ea va fi cu fidelitate observată și executată în totu coprinsulu seu).

Din grătia lui Dumnedieșu

Noi, Alesandru II.

Imperatoru și autocratoru alu tuturor Rusiilor, alu Moscvei, Kievului, Vladimirului, Novgorodului, Tiaru alu Cazanului, Tiaru alu Astrahanului, Tiaru alu Poloniei, Tiaru alu Siberiei, Tiaru alu Chersonesei Taurice, Tiaru alu Georgiei, Domnu alu Plescovului și Mare-Duce alu Smolenskului, alu Lituaniei, Volynei, Podoliei și Finlandei; Duce alu Estoniei, alu Livonei și alu Curlandei și Semigalei, alu Samogitiei, Bialostocului, Careliei, Tverului, Iugeriei, Permului, Viatkei, Bolgariei și altora; Domnu alu Cernijovului, Riasanului, Polotskului, Restovului, Iaroslavului, Belojerskului, Ovdovului, Obdorului, Condiei Witapskului, Mitislavului, stapanitoru alu tuturor țierilor dela Nordu, Domnu alu Iberiei, alu Cartalinei, alu Cabardiei și alu provinciei Armeniei, Principe hereditaru și suveranu alu priucipatelor din Circasia și altor Principi dela munti, urmasiu alu Norvegiei, Duce alu Slevigului-Holstein, alu Stormacului, alu Dethmarsenului Oldemburgului, etc. etc. etc.

Agentulu Nostru diplomaticu și consulu generalu în Bucuresci, consiliarulu de Statu, baronu Stuart, și minisirulu romanu alu afacerilor străine, Kogalniceanu, au încheiatu și supt-scrisu în Bucuresci, la 4 Aprilu alu anulului curinte, în virtutea deplinu imputernicirilor ce li se dase, doue convențiuni speciale: prima privitoare la trecerea ostirilor Noștre prin România, în patru articole; și a doua, privitoare la condițiunile acestei treceri, în doue-dieci și patru articoli atingatori de aceleasi.

Primindu și confirmandu, după matura cercetare, convențiunile și articolile susu citate; amu autorizatu pe Altetia Sea Serenisime Principele Alesandru Gorciakoff, cancelarul Nostru de Imperiu, a supt-scrie declarațiunea privitoare la neviolabilă observare și executiune a stipulațiunilor coprinse în convențiunile și articolii adionali: și, spre incredințiare, supt-scriindu cu a Nôstra mană deplinu imputernicirea de față, amu ordonat se se puna pe densă sigilulu Imperiului Nostru.

Datu în Moscva, la doue-dieci și trei Aprilu alu anulului mantuirei una mie optu sute șapte-dieci și șapte, în anululu alu doue-dieci și trei alu Imperăției Noștre.

Originalulu e supt-scrisu de însasi mană Maiestății Sêle Imperatului, astu-felu:

Alesandru.

Contra-semnatu: cancelarul Imperiului: Principele Gorciakoff.

Pentru traducere conform: Giers.

Declarațiune.

În virtutea ordinelor Maiestății Sêle Imperatului tuturor Rusiilor, supt-scrisulu Cancelaru alu Imperiului ratificu, prin declarațiunea de față, care va țene loculu unui actu de ratificațiune formală, ambele convențiuni de mai susu, privitoare la trecerea ostirilor Imperiale prin Români'a, precumu și doue articole adionale atingetóre de aceleasi, încheiate între guvernulu Maiestății Sêle Imperatului tuturor Rusiilor, și acela alu Înaltimei Sêle Principelui României, în Bucuresci la 4 (16) Aprilu 1877, și declaru ca stipulațiunile acestor convențiuni și articole adionale voru fi pastrate cu credință și executate în tota întregimea loră.

Și, spre incredințiare, supt-scrisulu, cancelaru alu Imperiului, a supt-scrisu declarațiunea de față, și a facutu a se pune pe densă sigilulu Ministeriului Imperiale alu Afacerilor Străine.

Facutu în St. Petersburg, la 24 Aprilu 1877.

(L. S.) (Supt-scrisu), Gorciakoff.

Excelenției Sêle D-nulu de Radovici, Ministru plenipotențiaru, secretariu generalu alu Congresului.

Berlin, 2 Iuliu 1878.

Domnule ministru!

Conformu cererei ce ni s'a facutu, am onóre de a comunica Excelenției-Vóștre, în calitatea sa de secretariu generalu alu Congresului, și pentru scopulu trebuitoru, copie de pe deplinu imputernicirile ce dnulu Bratianu și eu avemu de la Înaltimea Sa Principele Carolu I alu României, Augustulu nostru Suveranu.

Profitu de ocasiune, etc.

Ministrulu afacerilor străine alu României, (Supt-scrisu), Cogalniceanu.

*) Se pare a fi eróre de tipariu — căci voiescu se dica: Rusi'a. Not'a traducat.

Noi Carolu I, Domnu alu Romaniei.

Luandu in consideratiune nouele imprejurari in care se afla pusu Principatul Romaniei si incredindu-ne pe deplin in capacitatea, zelulu si devotamentulu dloru I. C. Bratianu, presedinte alu consiliulu de ministri, ministru alu lucrarilor publice, si d. Kogalniceanu, ministru alu afaceriloru straine, amu aflatu de cuviinta a'i acredita prin cele de facia suptscrise de mana Nostra, si 'i acreditamu in realitate de plenipotentiaru ai Nostrii, pe langa plenipotentiaru Puteriloru intruniti in Congresu la Berolinu, dandu-le deplina imputernicire de a apera in senulu acelu Congresu drepturile si intereselu Romaniei. Promitiendu, anca, cu cugetulu si cuventulu Nostru de Domnitoru, de a primi ca bune si de a face se se esecute cele asupra caroru plenipotentiaru Nostri se voru fi invoitu cu Congresulu, conformu instructiuniloru ce le-au fostu date.

Si spre incredintare Noi amu ordonatu ca cele de facia se fia investite cu sigilulu Statulu.

Datu in Bucuresci, a sieptea di a lunei Iuniu, anulu mantuirei una-mie optu-sute siepte-dieci si optu si alu trei-spre-diecelea alu Domnoriei Nostra.

Carolu.

(L. S.)

Ministru afaceriloru straine, Cogalniceanu.

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

Din fostulu districtu a Naseudulu in 13 Iuliu 1878. Onorate Dle Redactoru! Ahea apucaiu a Ve spedu corespondenti'a mea din 5 Iuliu a. c. si amu aflatu, ca pre la noi au inceputu agitatiunile pentru alegerile dietali cu de adinsulu.

Dvostra in Nr. 52 alu „Observatoriulu“ in not'a facuta la corespondenti'a mea amentiti de romanii Tanárki, Földvári, Szeremlei, Algázi etc.; inse eu cauta se Ve observezu, ca acumu in cerculu de alegere alu Naseudulu numai Tanárki si Földvári sunt candidati, ér Algázi si Szeremlei cortesiescu, si anume: pre candu Algázi cá inspectoru de dare agitéza pre la primariele comunale, pre la colectorii si cassarii comunali, cu cari are de lucru in functiunile sale officiose, — si Szeremlei cá inspectoru de scóle pre la invetiatori, pre la membrii senateloru scolare etc., ambii pentru Tanárki, pre atunci nece cortesii lui Földvári János cu nemica nu le remanu inapoi. Földvári József, tatalu candidatulu a inceputu a cortesii mai antaiu prin comunele sasesci anescate cerculu de alegere din Naseudu, dupa aceea au continuatu pre Somesiu; — prin comunele Borgoulu agitéza pentru elu unu romanu. De ambe partile se facu câte si mai câte apromisiuni, fia-care cortesiu vomesce celea mai uritiose balacarii asupra candidatulu contrariu.

Amu aflatu ca Naseudenii sunt regimentali si voru se aléga pre Tanárki, ér nemesii din comunele ce se tienusera de comit. Solnoculu interioru, si se anexasera la comit. Bistritia-Naseudu, si la cerculu de alegere alu Naseudulu, mai departe sasii din acelu cercu si pucini romani sunt conservativi si voru se aléga pre sennyecistulu Földvári. (??)

Déca intrebi pre Naseudeni, ce-i indémna de a nu se tiené de passivitate, ce-i conduce la alegerea lui Tanárki? ti-respondu: suntenu siliti se'lu alegemu, pentruca altmintrea ne ésa Földvári; atunci se supera Tanárki si ne inchide gimnasiulu. — Déca intrebi pre Földváriani, iti respondu: Nu ne potemu tiené passivi, cauta se-lu alegemu, este protegiatulu si candidatulu contelui Zichy si acestu conte a facutu multe bune pentru comunele nóstre, ne-a facutu beserici, ne-a cumparatu la ele fruntarie, icóne si clopote etc.

Camu aceste sunt — Dle Redactoru! — motivele, cari indémna si respective escusa mare parte din alegatorii nostrii de a nu se tiené de passivitate, de a fi activi, de a alege, si inca — dupa cumu ti-au placutu Dtale tare nemeritu a observá in Nr. 52 alu „Observ.“ — romani unulu cá unulu, precumu sunt Tanárki, Földvári, — la cari eu mai adaugu pre Cséri Lajos, care inca au fostu alesu la noi, si apoi pre contele Bethlen Sándor si pre fiulu seu Bethlen András, cari inca avusera in anii trecuti cutezare de a candidá pre aci, si inca isi capetara ici colea câte unulu seu doi alegatori.

Districtulu l'am pierdutu, si cu elu limb'a romana in officiu, Tribunalulu ni-lau luat, incercarea noastra cu vir fortissimus B. in frunte de a aduce in loculu acestor'a episcopi'a din Gierla in Naseudu, nu nea succesu, (noi pre atunci n'amu sciutu, ca acelu barbatu potente voiesce cu aducerea episcopiei in Naseudu se se scuture numai de noi, cá-ci pana la desfacerea districtulu l'am ascultat orbese, si numai dupa aceea amu vediu, unde amu ajunsu cu consilielu lui; pre langa tóte acestea totusi i-amu crediutu si atunci, cugetandu, cá densulu cá fortissimus e tare, va luá pre episcopulu din Gierla in „cárca“, si ni-lu vá aduce in Naseudu). Procese si militia pre capu avemu; din scóle neau scosu cu gendarmi, din cauza ca neamu opusu neau inchisu si judecatu, de facia carcerile Bistritiei sunt amplete cu Neposeni si Rebrisioreni, avemu la dicasteriulu comitatulu si la celea subalterne limb'a magiara introdusa, ordenele si resolutiunile ni se dau ungresce, „Mein Herz, was verlangst du noch mehr?“

Acumu óre ce preteste amu mai poté aflá, pentrucá se fimu activi, se alegemu, si inca deputati unguri? Aflamu si acuma. Unii dicemu, ca se alegemu pre Tanárki, pentrucá se nu ne ie inapoi fondurile, se nu ne inchida gimnasiulu, ér altii dicemu, ca nu vomu alege deputatu din partid'a gubernulu, cá-ci, de si pana acumu amu fostu mai regimentali decâtu omenii regimulu, totusi vedeti câte calamitati avemu pre capu; vomu alege dara pre conservativulu Földvári, cá-ci atunci contele Zichy ne va mai ajutá besericele, ne vá cumpará clopote la ele si icóne, vomu avé la ce ne inchina, nu

vedeti dvostra in beserica din Maieru ce frumosu e santulu Stefanu cu pinteni? etc.

Acestea sunt principiale nóstre, le potemu pipái, le potemu vedé si prende cu man'a. La noi passivitatea, nationalitatea, egal'a indereptatire, individualitatea si libertatea natiunala sunt numai idei, fantome si fumu ce dispore la cea mai mica suflare de ventu.

Noi nu pricepemu, recte nu voimu a pricepe apucaturile organeloru regimulu, de cari se folosescu, candu ne chiama si ne ducu la alegere, cu atáta mai pucinu potemu prevedé rafinatur'a si astuti'a aristocrateca, de care se folosescu acumu pre la noi ultramontanii, incependu mai antaiu a ne face beserici, a ne cumpara clopote si icóne, ca indata dupa aceea se ne apuce cá se le alegemu deputati, se ne folosésca de instrumente órbe in contra rivaliloru sei politici, si apoi pre langa aceea lento gradu se ne si desnatiunalisedie. Noi de tote acestea nu vomu a sci nemica si pentru aceea din motivele susu amentite alegemu deputatu, si inca magiaru.

Permiteti'mi dle redactoru, ca V'am descoperitu parerile si principale ce le profeséza la noi una parte marisióra de alegatori, intre cari sunt si intelligenti; dara pre langa tote acestea amu mangaiere, ca mai sunt si omeni cu precautiune, cu sentimente bune si romani resoluti.

Not'a Redactiunei. Se nu ne luati in nume de reu, cá ve mai adaogamu si acésta nóta. O facemu, pentru-cá spiritulu ce adie prin corespondenti'a DVóstra merita tóta atentiunea publica. Nasaudenii, cá si oricare alti alegatori din alte colegie electorali, potu se capituledie pentru interesse locali ori-cátu voru vrea, se se inchine cu faci'a in pulbere, se aléga cu micu cu mare, cá-ci de ce se temu totu nu voru scapa. Gimnasiulu nu se va inchide, dara la momentulu datu se va magiarisa puru si simplu, si inca cu atáta mai curendu, cu cátu se voru inchina mai profundu. Se pare inse cá cei carii dau crediementu la vorbele agitatoriloru, n'au fostu nici-odata in B.-Pesta, n'au cititu, n'au vediu, nici auditu nimicu despre celea ce se in templu de inaintea ochiloru lumei, despre necurmat'a si progressiv'a desfiintare a scóloru confessionali, despre firm'a decisiune de a secularisa si magiarisa totu si preste totu. Acésta este maxima de statu, care nu se póte exorcisa nici prin capitulare rustnosa, nici prin trasu de clopote, nici chiaru cu ajutorulu santiloru pintenati. Proiectulu de reform'a gimnasielor, destinatu a se da in desbaterea dietei, spune totu. Atunci apoi professorii cáti nu sciunguresce, voru fi trimisi — in Dobrogea.

Modellu de limba eleganta dela Iasi.

Braşov luna lui Iulie in 3 1878.

Cinstit dumnealui Kir Petrache Grâmáticul la Sibiu.

Cu plecácuine me inchinu Dtale Kir Petrache si doresc cá scrisoria aceasta a mea se te afe in depliná sánátate, cá eu cu ai mei me afu din mila lui Ddieu sánátos. Si venind aici prietinel nost dascalulu Grigorie dela Clujeni in daravera ce avuse cu Kir Alecu, imi dete Cárindariulu dela Iasi ce dzice dumnealui cá ti l'au fágádui cand áti fostu améndoii la sfánta mitropolie in dzioa de sfinái apostoli, si iata lam paketuit bine şil trimit cu pošta. Si se dzici gazetariulu dvoastra de acolo, se caute in el si se tipareasca si el stichurile acelea frumoase de amur, precum le au alcátuit la Iasi repausatul cuonu Niculache Iorgu, care era mare ritor si le a intocmit frumos in limba cum vorbia patunci bátránii nostrii, cá acum au stricato intrunu felu bonjuristii ce vin dela Paris, si intralt felu dascalii dela Ardeal unitii dela Blaj, de au nebunit lumea ca se vorbiasca pasaresce. Sunt al Dtale ca unu frate

Ghiță Bârăgan.

Corespondentie între doi amantii, seu limb'a románesca la aa. 1822—1832.*)

I.

Cuconitia!

In sferstu nu am potere se mai fiu obijduitu, Si-acést'a printr'o zapisca eu demultu ti-am doslosttu. Cá facundu sprafca in mine, in acestu amaru predmetu, Din povodulu Dumit-tale m'am treditu cu rana 'n pieptu. Dar' Dumne-ta prin povescu mi-ai facutu aspru ponosu, Vrendu cu mine peripisca, si cerendu se-ti dau doprosu. Asculta-me, Cuconitia: éca-ti docladarisescu, Cá jalob'a mea nu dice, decâtu cumu-cá patimescu; Si vipisc'a ce-Ti tramisem nu meritá vigavoru, Cáci din hodulu délei mele se vede numai amoru. Dumne-Ta baga de séma la opisulu ce Ti-am datu, Si-i vedé cá suntu unu liude cu sufletulu pré curatu. Dreptu-aceea cu o cniga scripisita si cu sinuru Ti-o predstavlisescu, Stapanu, cu ahota si oguru; Cerendu podpisca anume la otnosieni'a mea, Cáci si io voiu dá rospisca, ori-candu Dumne-Ta vei vré. Nu me obolní din gandu-Ti, seu vr'unu padpisu se-mi intorci;

Cáci eu jertfescu pentru tine ceriu, pamentu, lume, iproci. Raspolojeni'a inca nu iérta a nastoji Pe-unu dvoreninu, ce iubesc si cere a se iubi; Pe-unu pamesinicu, ce 'n dejurstva demulterior s'a primitu, La presudstvie cá pomosinicu cu credintia a slujitu. In multe comandirofice totu cu cinste am amblatu, Si sledstvie pe la zastave demulterior am lucratu; In otpusci cu podorojne eu cá altii n'am esitu Séu ostanovce la slujbe in vécu n'am pricinuitu; Samovolnicia éراس nicecumu n'am seversitu,

*) Dein „Calendariulu Iasiloru a. 1844“, de unde se afla reproducu si in fói'a pentru minte s. cl. 1847 pag. 168—170.

Ci nagrajdenii primit'am cá unu cinovnicu cinstitu; Nacazanii pentru slujba neciodata n'am avutu, Si sdelci a lucrá cá mine altulu nu s'a mai vediu. Din stolo-nacélnicu asta-di spre cílenu suntu pomazuitu Pentru cá concosu paré'ta; la-ast'a m'au naintitu. Nu crede deci la donosuri, nu-mi luá alu teu favoru, Si nu uitá cá me chiama . . . snu . . .

II.

Beicachi-mu!

Paraponulu, ce-mi facusesi, file, eu l'am priimitu; Ostosonu nu ai cuvente, fosmulu meu celu multu iubit Tita-ftelis? Eu, aga-mu, oriste iti herediescu, Si eu malista, psichi-mu, eu Ti-spunu cá Te iubescu. Ti teriazi liponu, a-mi scrie si-a-mi banuí? Candu archonda, tielebi-mu, esti siguru cá te-'oiu iubi. Tipotesu, nu am in lume, parigoria nu vedu! Dar' candu me afu cu Tine, beí mu, in raiu me credu Nesche de la Pendadec'a, de candu noi ne-amu totu iubit,

Spune-mi, lasa zefiméoa, telosu pantonu te-am vendutu Orismosas, candu ai vrut'o, chirie, n'am si ochtatu? Cáci Te iubescu astfelu tare, cá si cumu m'ai farmecatú Polacal'a mi-pare bine, cá tu te-ai pomazuitu, Cílenu séu logiotatos cá s'ajungi ai nimeritu. Acsafn'a cu doiosa, Te rogu multu a m'ascultá; Se nu faci schepsis, tertipuri, nerodii che talip'a.

Limba acestei satire filologice, deduse in viersuri pe la 1844 se intielegea inca (oserba autoriulu satire N. 9); dara póte cá stranepotii nostri voru fi asiá de norociti se-si faca intrebarea, ce dialecte tracie si sau romatice suntu aceste? nepotendu-si intipuf, cá ar í limba romanésca, derépta fíca a limbei latine. De aceea autoriulu adauge urmatoriulu lesiconu esplicatoriu de cuventele straine:

I. Biletulu amantulu: obijduitu — asu pritu; zapisca — biletu; doslositu — descoperitu sprafca — oserbatiune; predmetu — obiectu; provodu — indemnu; povescu — mandatu, ordinu; ponosu — imputare; peripisca — corespondentia; doprotu — protocolu; docladu — propunere, referatu (referitu); jaloba — cerere; Vipisca — extractu; vigavoru — parere de reu; hodulu — cursulu; déla — lucrare; opisu — insemnare; liude — omu; cniga — condica, carte; scripistu — numeratu; sinuru — sfóra; predstavlénia — recomandatiune; podpisca — adeverintia; otnosienia — nota; rospisca — recipisa; obolnre — departare; nadpisu — refusu, intornare; iproci — si cele-alalte; raspolojénia — asiediementu; nastojire — inchidere, curmare; dvoreninu — curténu, nobile; pamesinicu — proprietariu; dejurstva — sala de asteptare; presudstvie — sala de primire; pomosinicu — practicante; comandirofca — insarcinare; sledstvie — cercetare; zastava — trecutoriá, fruntaria; otpustca — concediu temporale; podorojna — biletu postale; ostanovca — incomedare, stingherire; samovolnicia — fapta de fortia; nagrajdenie — multiamire pecuniaria; cinovnicu — oficialu de statu; necazanie — infrenare; sdelca — fap-tuire temporaria; stolo-nacélnicu — capu séu siefu de mésa; cílenu — membru, asesoru judecatorescu; pomazuitu — destinatu; paré'tca — regula, forma; donosu acusa; snu — fiu.

II. Respunsulu amoresei: Beicachi-mu — domnisorulu meu; paraponu — tanguire; file — amice; ostosonu — cu tóte acestea; fosu mu — lumin'a mea; tita ftelis — ce vrei; ag'a mu — boieriulu meu; oriste — poftinu; malist'a — mai alesu; psichi mu — sufletulu meu; ti teriazi — ce convene; tielebi mu — domnulu meu; tipotes — nemica; parigoria — mangaiare; bei mu — domnulu meu; nesche — dara; Pendadec'a — eteristu faimosu de la 1821; zefimáda — gluma, siága; telos panton — in urma, in fine; orismosas — poftinu; chirie — dómne; pola cala — fórté bene; logiotatos — titlu ce se dá la profesori; acsafn'a — deodata, indata; schepsis — afacere; tertipuri — iscodiri; chetalip'a — si cele-alalte.

Preturiere cerealielor

si altoru obiecte de traú au fostu la

19 Iuliu in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1	hectolitru fl.	7.80—8.80
Gráu, amestecat	1	„	6.30—7.30
Secara	1	„	5.10—5.50
Papustoiu	1	„	5.80—6.20
Ordiu	1	„	7.—
Ovesu	1	„	2.60—3.—
Cartofi	1	„	2.50—3.—
Mazare	1	„	9.—
Linte	1	„	12.—
Fasole	1	„	7.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	34.—
Untura (unsóre topita)	50	„	30.00
Carne de vita	1	„	36—44
Oua 10 de	1	„	—20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 19 Iuliu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.48 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.28
Imperialu rusescu	„	9.30
Moneta germana de 20 marce	„	12.15
Sovereigns englesi	„	12.—
Lira turéscá	„	11.—
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	101.05

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

16 Iuliu n.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	100.75 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	99.—
Obligatiune de imprumutulu dominiálu din 1871 cu 8%	„	100.—
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	88.—
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	77.1/2
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	93.—
Fondulu de pensuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	155.—
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	33.80
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	85.—
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	180.—
Romani'a, Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	65.—